

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 907872/15

בבית הדין הרבני האזורי חיפה

לפני כבוד הדיינים:

הרב דניאל אדרי – אב"ד

המבקשת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד טו"ר צביה מושקוביץ ועו"ד שי זילברברג)

נגד

המשיב: פלוני

הנדון: סמכות ביה"ד ותוקף החלטותיו בתביעות הכרוכות משניתן פס"ד המבטל את הקידושין

פסק דין

בפנינו בקשת האישה לתת החלטה הקובעת את סמכות בית הדין במתן החלטותיו בעניינים הנדונים לפניו הנלווים לענייני הפירוד ותביעת הגירושין שבין הצדדים, הן מכאן ולהבא והן לגבי ההחלטות השונות שניתנו בעניין מזונות הילדים וההחלטות בענייני משמורת הילדים וצווי ההרחקה ועיכוב היציאה בעניינם, וזאת נוכח החלטת בית הדין הרבני מיום ה' בתמוז תשע"ח (18.6.2018) הקובעת כי נישואיהם של הצדדים בטלים.

בתאריך י"ז באלול תשע"ב (4.9.2012) הגישה האישה – המבקשת אל בית הדין הרבני האזורי תביעת גירושין כנגד האיש – המשיב, ואליה כרכה את ענייני החזקת הילדים, מזונות האישה ורכוש הצדדים וכן בקשת פירוק דירת הצדדים.

בתאריך כ"ו במרחשוון תשע"ג (11.11.2012) כרך האיש אל תביעת הגירושין של האישה גם את מזונות הילדים, והאישה מצידה הגיבה לגופה של תביעת האיש, ובתאריך י"ד בסיוון תשע"ג (23.5.2013) אף כרכה בעצמה את תביעת מזונות ילדים לתביעת הגירושין שהגישה.

מול תביעת הגירושין של האישה, עמד האיש בהתנגדותו העיקשת לתביעת הגירושין וסירב לסידור גט ביניהם, אף שבית הדין הרבני דחה את תביעתו ל'שלוש' בית' והורה לו לשחרר את אשתו בגט פיטורין. ההליך לוה במאמצים רבים של בית הדין ומערכת בתי הדין הרבניים בכלל כדי להושיע את האישה מעגינותה, והתיק עבר עם הזמן כמה וכמה תהפוכות ואירועים דרמטיים.

בתאריך י"ד בשבט תשע"ד (15.1.2014) נתן בית הדין האזורי החלטה שבה הורה וציווה על הבעל "לגרש את אשתו בהקדם בגט פיטורין", וזימן את הצדדים לסידור גט. בתאריך כ"ח בניסן תשע"ד (28.4.2014), עקב המשך סירובו של האיש לתת גט לאשתו, הטיל עליו בית הדין האזורי צווי הגבלה מכוח סעיפים 2(א)(3) ו-2(א)(6) לחוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), ובמסגרת 'הרחקות דרביו תם'. בעקבות המשך סירובו של האיש חזר בית הדין בתאריך ז' בתשרי תשע"ה (1.10.2014) על החלטתו, קבע כי הוא "מצווה על הבעל לתת גט לאשתו" ואף הורה כי אם ימשיך האיש בסירובו יחמיר עליו בית הדין בהרחקות. האיש הגיש ערעור אל בית הדין הרבני הגדול על החלטת בית הדין האזורי, ובתאריך כ"ג באייר תשע"ה (12.5.2015) דחה בית הדין הרבני הגדול את ערעורו, וקבע כי "טענת הבעל המערער נסובות על פסק הדין המצווה עליו

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

להתגרש, שהוא חלוט, ואל לו לבית הדין הגדול כערכאת הערעור, להידרש להם". בית הדין הוסיף כי מעבר לקביעתו של בית הדין האזורי "יש באמור אמתלא מבוררת למאיסות כפי שנוכח לדעת [...] מוחזר התיק לבית הדין האזורי לבחון שדרוג ההמלצה לגירושין לחיוב בגט או לקביעה שמתחייב ממנה אכיפת גט". לאחר החלטתו המפתיעה של הרכב בית הדין האזורי בפתח תקווה, בתאריך כ"ט בתמוז תשע"ה (16.7.2015), שבה 'הלך צעד אחורה' וחזר בו מהטלת ההרחקות דרבנו תם, לקח בית הדין הרבני הגדול בחזרה 'את המושכות לידי' בהליך זה, החזיר למעשה לתוקפן את החלטות בית הדין הרבני האזורי מהתאריכים י"ד בשבט תשע"ד (15.1.2014) וז' בתשרי תשע"ה (1.10.2014), ולאחר זמן העביר את הטיפול בהליך תיק זה אל הרכב בית דין רבני זה, בחיפה.

במסגרת ההליכים בין הצדדים, נתן בית הדין הרבני כמה וכמה החלטות וצווים בענייני מזונות הילדים ומשמורתם, נשואי בקשה זו של האישה.

כאן המקום להבהיר כי יש להבחין הבחנה ברורה בין המישור ההלכתי, שבמסגרתו הביא בית הדין לפתרון בעיית עגינותה של האישה בפסק דין הקובע כי 'הלכתית' נישואי הצדדים בטלים מעיקרם, לבין המישור המשפטי-האזרחי המתנהל בבית הדין הרבני על פי חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג – 1953, בהליך תביעת הגירושין של האישה כנגד האיש בבית הדין הרבני:

מבחינה משפטית-אזרחית, האישה הגישה בשנת 2014 תביעה לגירושין כדין אל בית הדין הרבני, אשר בה ביקשה למעשה 'לשחרר' אותה מקשר נישואיה עם האיש אשר נכון לאותה עת, קודם פסיקת בית הדין הרבני מיום ה' בתמוז תשע"ח (18.6.2018), היו היא והוא במעמד של בעל ואישה.

כאמור, בית הדין הרבני הורה לאיש לתת גט לאשתו, אך האיש התמיד בסירובו להוראת בית הדין לאורך כל הדרך, גם בהליך בבית הדין האזורי בפתח תקווה, גם בהליך הערעור בבית הדין הרבני הגדול ולאחר מכן גם בדיונים שהתקיימו לפני בית דין זה.

בית הדין הרבני הגדול והאזורי עשו מאמצים רבים כדי להושיע את האישה מעגינותה, ובכלל זה הזמנת עדים הקשורים לעבודתו האקדמית של האיש, וכן החלטה המתירה לפרסם ברבים את החלטת בית הדין הקוראת לציבור להפעיל כנגד האיש סרבן הגט הרחקות חברתיות, במסגרת 'הרחקות דרבנו תם'. נגד הליכים אלו האיש אף עתר אל בג"ץ ונדחה על ידו, בפסקי דינו בבג"ץ 7828/15 (פלוגי נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים (2015)) ובג"ץ 5185/13 (פלוגי נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים (2017)). אחר שהאיש נמלט מהארץ בעורמה תוך שהוא מפר צו איסור יציאה מהארץ ועובר לכאורה גם על עבירות פליליות נוספות, המשיכו המאמצים למציאתו ולהביא את האיש למתן גט, אך ללא הועיל. בעקבות כך חיפש בית הדין אחר דרכים הלכתיות אפשריות להביא להתרת נישואיהם של הצדדים, ואכן לאחר הליך ארוך של גביית עדויות ומשאומתן של הלכה ניתן בתאריך ה' בתמוז תשע"ח (18.6.2018) פסק הדין המבטל את הנישואין שבין הצדדים. **מבחינה משפטית – פסק דין זה היווה מתן סעד חיובי לתביעת האישה לשחרר אותה מקשר נישואיה עם האיש.**

יש להבהיר כי אומנם, כפסיקת בית המשפט העליון, "אם נדחתה תביעת הגירושין, נפל העיקר ועמו נופל גם הטפל", וממילא גם כל שאר העניינים הנכרכים לתביעת הגירושין לפי סעיף 3 לחוק שיפוט בתי הדין הרבניים מתבטלים (ראה: בג"ץ 23/76, אהובה נאווי נגד בית הדין הרבני הגדול לערעורים, ואחרים, פ"ד ל(2) 514; ע"א 359/75, שלמה יהלומי נגד רות יהלומי, פ"ד לא(2) 25; בג"ץ 661/77, מנדל הבר נגד בית הדין הרבני הגדול לערעורים ואחרים, פ"ד לב(324), **אולם יש לשים לב כי במקרה**

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שלפנינו תביעת הגירושין של האישה לא רק שלא נדחתה על ידי בית הדין הרבני, אלא שהיא אף התקבלה, והאיש חויב בגירושין, בהחלטות שהיו לחלוטות, ולא בוטלו עד כה בהחלטה שיפוטית כל שהיא, ולאחר מאמצים בכיוונים שונים לפתרון בעיית העגינות, האישה אף קיבלה סעד בדמות 'התרת קשר הנישואין' שלה (וראה לצורך השוואה, גם בסעיף 2(ד) לחוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973, "התרת נישואין" – לרבות גירושין, ביטול נישואין, הכרזה שהנישואין בטלים מעיקרם או פירוד לפי דין דתי שאינו מאפשר גירושין").

יותר מכך, הליך זה של התרת נישואין עקב פסול של אחד משני עדי הקידושין ניתן עקב עגינותה של האישה. וכי על דברי השולחן ערוך (אבן העזר סימן מב סעיף ב): "המקדש שלא בעדים, ואפילו בעד אחד, אינם קידושין."

וכתב הרמ"א שם בשם הטור והסמ"ג: "ויש מחמירים אם מקדש לפני עד אחד אם שניהם מודים [...] ובמקום עגון ודחק, יש לסמך אדברי המקלין."

הרי שברור וידוע כי ללא בעיית העיגון בית הדין לא היה מוציא את פסק דינו שבו ביטל את הנישואין, פסק דין שמיותר לציין כי בית הדין בדעת הרוב, עומד מאחוריו באופן מלא.

ולכך נוסיף כי אם בעתיד יצאו וירכו חלילה הוצאות הלעז נגד פסק הדין והתרת האישה להינשא, והאישה תבקש לשם כך מתן החלטות נוספות לכפיית גט לחומרא' על האיש לצורך הסרת הוצאות לעז אלה, יידרש בית הדין לשקול בכובד ראש את בקשתה.

לאור כל זאת, בית הדין קובע כי כל החלטותיו בתיק, בכלל התביעות הנכרכות בענייני הצדדים, הינן עומדות בתוקפן וממשיכות להיות בסמכות בית הדין, וכדברי בית המשפט בבג"ץ 6378/04 (גיליאן שרעבי נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים):

העובדה שבית הדין פיצל את הדיון ודן תחילה בעניין הגירושין, אינה פוגעת בסמכותו להמשיך ולדון בהחזקת הילדים, גם לאחר מתן ההחלטה בעניין הגירושין ואף אם בינתיים הצדדים התגרשו.

ובמקרה שלפנינו, אף אם בית הדין נתן סעד לבקשת האישה בדמות התרת קשר הנישואין שלה עקב 'עד פסול' בקידושין.

לכן נוסיף ונציין כי גם ללא הסמכות בענייני מזונות הילדים ועניין החזקתם, מכוח הכריכה לתביעת הגירושין לפי סעיף 3 לחוק שיפוט הדתי דין רבניים, הרי שבמקרה שלפנינו נרכשה הסמכות לבית הדין בעניינים אלה גם מכוח סעיף 9 לאותו חוק. כאמור, הן האיש ולאחריו האישה הגישו תביעות בעניין מזונות ילדים אל בית הדין הרבני, ואף דנו בפני בית הדין לגופו של עניין המזונות. כך גם לגבי המשמורת, ובעיקר עניין צווי עיכוב היציאה בעניין הילדים, האישה כרכה את ענייניהם בבית הדין הרבני בתאריך י"ד באלול תשע"ב (4.9.2012), ובתאריך ה' בשבט תשע"ד (6.1.2014) אף הגישה בקשה למתן צווי עיכוב יציאה בעניין הילדים, ובית הדין הוציא לבקשתה את הצווים והזמין את האיש לדיונים, בהם נכנסו האיש והאישה לפני בית הדין לגופן של הבקשות.

כידוע, לגבי רכישת סמכות דיון לבית הדין לפי סעיף 9 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין): "הסכמה לסמכות בית דין דתי יכול שתינתן מכללא ואולי אף בשתיקה" (בד"מ 1/181 נגר נגד נגר, פ"ד לח(1) 365 (1984); בג"ץ 141/71 רחל ג' הספל נגד בית הדין הרבני האזורי, תל אביב יפו, פ"ד כה(2) 471 (1971); בג"ץ 3664/92 ענת ביגר נגד עשהאל ביגר, פ"ד מז(1) 244 (1993)). וכן, כדברי בית המשפט (בג"ץ 7395/07 פלוני נגד בית הדין הרבני הגדול לערעורים (2008)): "עצם ההתדיינות בבית הדין הרבני ללא העלאת טענת העדר סמכות עשויה להצביע על הסכמת הצדדים".

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כל זאת, מעבר לעובדה שהצווים שהוציא בית הדין בעניין מניעת האיש מקבלת מידע על אודות הקטינים ניתנו לא רק מכוח סמכות בית הדין מכוח כריכת עניינם לגירושין לפי סעיף 3 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), אלא אף מכוח סמכות בית הדין לפי חוק למניעת הטרדה מאיימת, תשס"ב – 2001.

לאור כל האמור, קובע בית הדין כאמור, כי גם לאחר מתן פסק דינו מיום ה' בתמוז תשע"ח (18.6.2018), עדיין כל החלטותיו בענייני מזונות הילדים והחזקתם, כולל הצווים השונים שהוצאו בעניינים, עומדות בתוקפן, ובית הדין מוסמך לדון בכל העניינים הכרוכים גם מכאן ולהבא.

ניתן לפרסם החלטה זו לאחר השמטת שם האישה.

ניתן ביום ד' באב התשע"ח (16.7.2018).

הרב דניאל אדרי – אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה